

Forundersøgelse af ca. 1650 m² på matr. 9, V. Broby by, V. Broby, forud for anlæggelse af jordvarmeanlæg og kloakering d. 23. september 2009.**Indhold**

Resumé.....	1
Årsag og evt. sagshistorie	2
Deltager(e)	2
Lokalisering og topografi.....	2
Indmåling	3
Iagttagelsesforhold	3
Metode og beskrivelse	3
Fundtyper og datering	3
GIS og data.....	4
Vurdering og evt. fremtidige tiltag	4
Anlægsliste.....	5
Fundliste.....	6
Fotoliste.....	6
Tegningsliste	7
SVM01297-1 Bilag 1 forklarende tegningsbilag	
SVM01297-1 Bilag 2: udgravningsfoto	
SVM01297-1 Bilag 3: genstandsfoto	

01297D01 Kongsgården og den vestlige del af den nordlige søgegrøft

Resumé. Mindre forundersøgelse af 1600 m² syd for Kongsgården gav et par nedgravninger med affald fra den nuværende gårds funktionstid. Opsamling af benskjøjte.

Årsag og evt. sagshistorie

Henvendelse fra Fondens arkitekt ang. en udtalelse jf Museumslovens § 25. I følge de skriftlige kilder ejede Roskildebispen Peder Sunesen i 1214 en stor gård i Vester Broby. Op gennem 1300-1400 årene er der flere skriftlige oplysninger om personer, som ejede gårde i Vester Broby. På museet findes alle sagsoplysninger i MUSFRONT.

Deltagere

Forundersøgelsen er gennemført af Sydvestsjælland Museum d. 23-09-2009 af Kirsten Christensen og en erhvervspraktikant. Maskinkraft blev leveret af V og M.

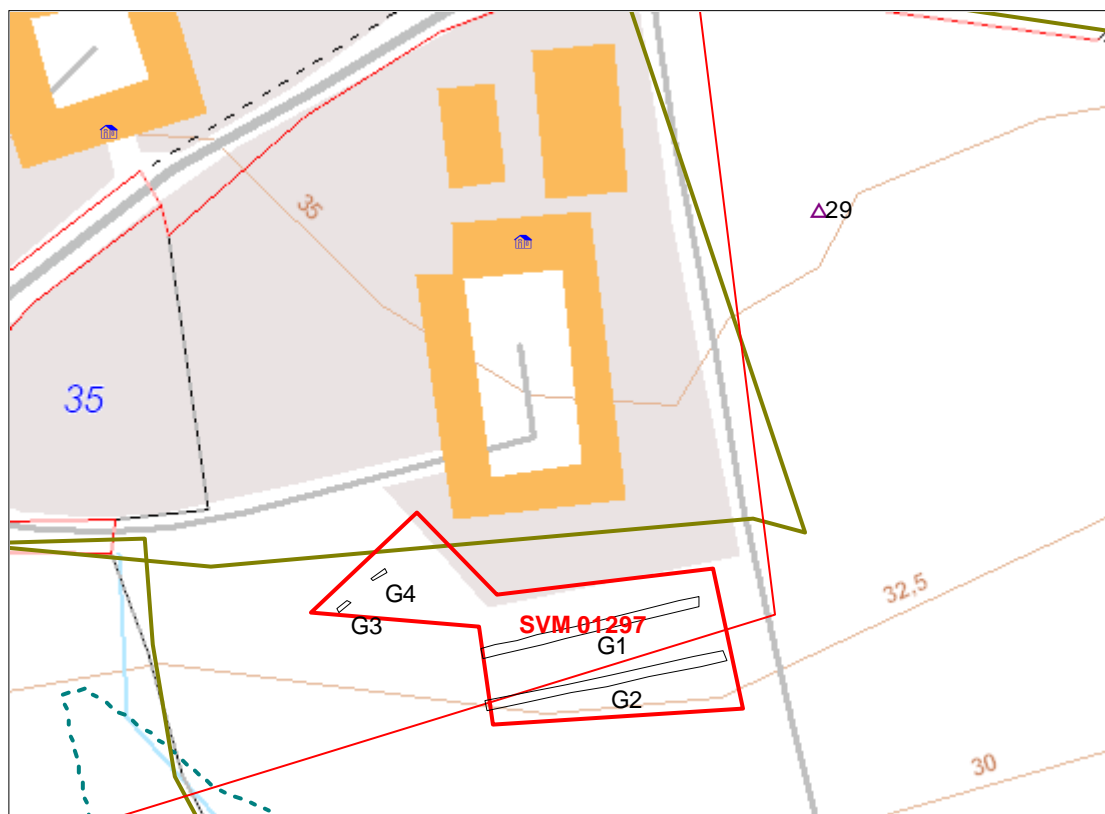
Lokalisering og topografi

Landsbyen Vester Broby ligger nord for Susåen, øst for dens udløb i Tystrup-Bavelse søerne. Terrænet er en højtliggende sydvendt skråning ca. 30 m DNN, der længere mod syd falder kraftigt ned mod Susåen. Syd for åen ligger landsbyen Næsby med en udsædvanlig stor kirke og de to landsbyer har kunnet kontrollere et vadested eller anden overgang over åen.

Kongsgården ligger i den østlige udkant af landsbyen, som har en romansk kirke i rå kamp med tildannede hjørnekvadre.

Øst for den nuværende placering af Kongsgården (fra slutningen af 1700-tallet) er i 1877 registreret en højning "Kongsgården" med bygningslevninger (nr. 29 på nedenstående kort). Denne højning blev sløjfet i 1882 og i den forbindelse fandtes et stengulv lagt af munkesten.

Undergrunden består af gult sand ler med mange flintsten.

Beliggenheden af de gravede søgegrøfter (G1,G2) og de to huller (G3,G4) i forhold til Kongsgården.
Copyright Kort og Matrikelstyrelsen

Indmåling

De gravede søgegrøfter (G1, G2) er indtegnet i forhold til hver to målepunkter, som er indmålt med håndholdt gps i WGS84 med en usikkerhed på 5-7 m. De to gravede huller (G3,G4) er indmålt med hver to målepunkter med samme håndholdte gps.

Iagttagelsesforhold

Forundersøgelsen blev gennemført i fint efterårsvejr. Jorden er meget stenholdig og desuden udtørret efter den nedbørsfattige sommer og efterår, så iagttagelsesforholdene var svære.

Metode og beskrivelse

Med en 2 m bred plan rabatskovl afrømmedes muldlaget i 2 søgegrøfter (G1, G2). Umiddelbart syd for gården står nogle træer, så muldafrømningen blev rykket fri af disse. Jorden er meget stenholdig og desuden udtørret efter den nedbørsfattige sommer og efterår, så iagttagelsesforholdene var svære. De fremkomne anlæg blev med det samme streget ind og markeret med træpinde. Søgegrøfternes omrids og anlæggene i dem blev indtegnet i målestoksforholdet 1:100 i forhold til to udsatte indmålingspunkter. Anlæggene blev snittet og beskrevet.

Fund blev indsamlet for hvert anlæg for sig og fortløbende x-nummereret. Ved muldafrømningen blev fundet en benskjøjte i den opgravede jord og dens fundsted er markeret på tegningen med en vis usikkerhed. Oversigtsfoto og udvalgte områder af søgegrøfterne.

Sydvest for gården var gravet 2 huller (G3,G4) på 1,80 cm's dybde, inden forundersøgelsen blev foretaget. Stratigrafien viser muld, meget lyst ler over mørke muldet ler inden gult ler i bunden. Der var ingen tegl i den opgravede jord. Da der ikke var spor efter konstruktioner i disse huller blev det vurderet at der ikke var grundlag for af grave yderligere en grøft på dette sted.

Inde i gården blev opgravningen af en del af kloakgrøften fulgt. Der var et meget kraftigt gråsort muldlag under brostenene uden spor af strukturer. Et enkelt stykke af en munkesten blev iagttaget, men den var ikke en del af en konstruktion. Der indgår munkesten i den nuværende gårds tvælmellem bindingsværker, så stenene kan ikke datere muldlaget. Der var ingen spor efter tidligere bygninger på gårdspladsen.

Fundtyper og datering

	Stenalder	Bronzealder	Jernalder	Vikingetid	Middelalder	1600->
Anlæg						
Anlæg - Grube						2
Fund						
Fund - Enkeltfund						1

Ved undersøgelsen blev afdækket ca. 180 m², hvilket giver en undersøgelsesprocent på 14, som anses for dækkende. Der blev fundet et par nedgravninger, hvoraf den største indeholdt affald i form af dyreknogeter. Der er teglstumper i fylden og dyreknogeterne er velbevarede, så affaldet er formodentlig fra gårdens nuværende funktionsperiode (18- 1900-tallet).

Benskøjten (islægger) er kendt fra vikingetid og middelalder og var stadig i brug i 1800-tallet (Århus Søndervold). Da den er fundet uden sammenhæng kan den være fra hele perioden.

Den opsamlede benskøjte 01297x2

GIS og data

De målte gps-punkterne er via Garfile-programmet lagt over i GIS-mappen. Der er lavet en ny liste med punkterne i Kp2000.

Ved rentegningen er følgende tabeller anvendt: Felt (Nr); Anlæg (nr., snit, fyld, fund); Muld (muldtykkelse i cm); Undergrund (undergrundens indhold).

Ved forklarende bilag er anlæg lavet blå, muldtykkelse er markeret med stjerne, undergrunden ved rød stjerne, søgegrøfter ved stiptet signatur og gravede huller sort streg.

Der er ikke lavet målfast tegning, da den vil blive identisk med forklarende tegning bilag 1.

Vurdering og evt. fremtidige tiltag

Der er ikke fundet spor af en forgænger til den nuværende Kongsgård syd for eller på gårdspladsen. I forbindelse med istandsættelsen skal gulvene sænkes, bl.a. i sydlængen. Udlængerne har en lang tilblivelsehistorie så der kan være ældre bygninger under de nuværende. Det anbefales derfor at gravearbejdet inde i længerne overvåges for at afklare om der er spor af ældre bygninger.

Sorø d. 28. september 2009

Kirsten Christensen

Anlægsliste

Anlæg	Hovedgruppe	Undergruppe	Datering	Tegn.
A1	Grube	Affaldsgrube	Nyere tid (1661 -)-Nutid	T1
A2	Grube	Grube	Nyere tid (1661 -)-Nutid	T1
G1	Udgravningsteknisk	Søgegrøft	Nutid-Nutid	T1
G2	Udgravningsteknisk	Søgegrøft	Nutid-Nutid	T1
G3	Aktivitetsområde	Gravet hul	Nutid-Nutid	
G4	Aktivitetsområde	Gravet hul	Nutid-Nutid	

Anlægsbeskrivelse

A1

Grube, Affaldsgrube, Nyere tid (1661 -)-Nutid

40 cm dyb, skrå sider, plan bund med sten. Brungråt muld med mange sten, teglstumper.

Tegninger: T1

Foto: D/4

Består:

Fund: X1: Dyreknogeter, Nyere tid (1661 -)-Nutid

A2

Grube, Grube, Nyere tid (1661 -)-Nutid

Gråbrunt muld.

Tegninger: T1

Foto:

Består:

Fund:

G1

Udgravningsteknisk, Søgegrøft, Nutid-Nutid

43 m lang søgegrøft

Tegninger: T1

Foto:

Består:

Fund:

G2

Udgravningsteknisk, Søgegrøft, Nutid-Nutid

45 m lang søgegrøft

Tegninger: T1

Foto: D/2,D/3

Består:

Fund:

G3

Aktivitetsområde, Gravet hul, Nutid-Nutid

Et ca 2 x 60 cm hul, 1,80 cm dybt. Der var ingen tegl i den opgravede jord.

Tegninger:

Foto: D/6,D/9

Består:

Fund:

G4

Aktivitetssområde, Gravet hul, Nutid-Nutid

Et ca 2 x 60 cm hul, 1,80 cm dybt. Der var ingen tegl i den opgravede jord. Stratigrafien viser muld, meget lyst ler over mørke muldet ler inden gult ler i bunden.

Tegninger:

Foto: D/6,D/7,D/8

Består:

Fund:

Fundliste

Fund	Materiale	Genstand	Datering	Anlæg
Kampagne: 23-09-2009				
X1	Knogle/tak/tand	Dyreknoget	Nyere tid (1661 -)-Nutid	A1
X2	Knogle/tak/tand	Benskojte	Middelalder-Nyere tid (1661 -)	

Fundbeskrivelse

X1

Nyere tid-Nutid

Dyreknoget, Indleveret til Zoologisk Museum

X2

Middelalder-Nyere tid (1661 -)

Benskojte med fastgøringshul i enden. Løsfund ved 15 vest for startpunkt i søgegrøft 2.

Tegninger:

Foto: E/2

Anlæg:

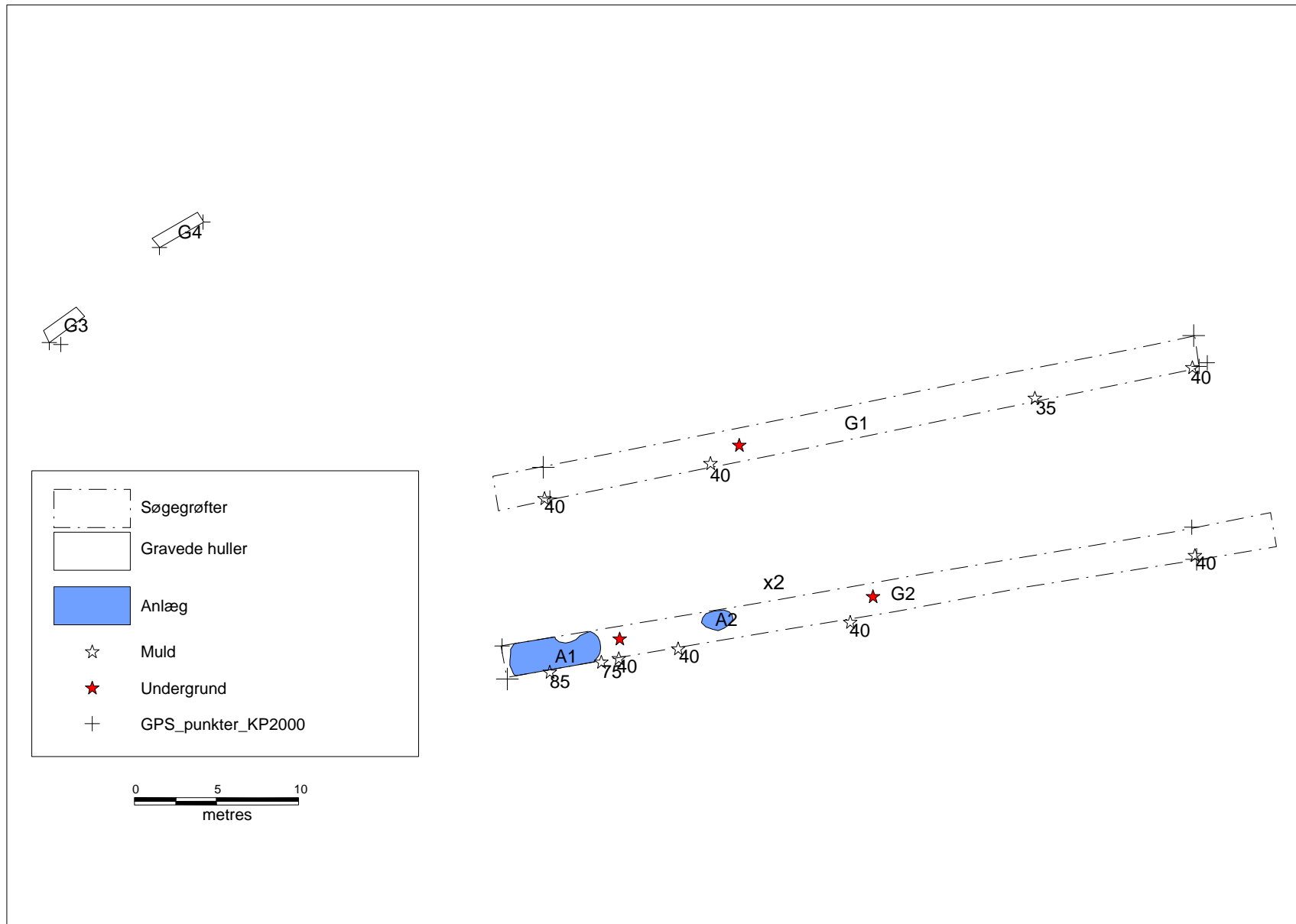
Fotoliste

Film	Billede	Motiv	Filmtype	Dato	Fotograf
D	1	Det undersøgte areal syd for Kongsgården, set fra sydvest	Digital	23-09-2009	Kirsten Christensen
D	2	Gravning af G2, set fra vest	Digital	23-09-2009	Kirsten Christensen
D	3	G2 med A1 i forgrunden, set fra vest	Digital	23-09-2009	Kirsten Christensen
D	4	Nærbillede af A1, set fra vest	Digital	23-09-2009	Kirsten Christensen
D	5	De tildækkede søgegrøfter, set fra nordøst	Digital	23-09-2009	Kirsten Christensen
D	6	2 gravede huller (G3,G4) sydvest for gården, set fra sydvest	Digital	23-09-2009	Kirsten Christensen
D	7	Østprofil i G4, set fra vest	Digital	23-09-2009	Kirsten Christensen
D	8	Sydprofil i G4, set fra nordvest	Digital	23-09-2009	Kirsten Christensen
D	9	Sydprofil i G3, set	Digital	23-09-2009	Kirsten Christensen

Film	Billede	Motiv	Filmtype	Dato	Fotograf
		fra nordøst			
D	10	Anlæggelse af kloak på gårdspladsen, set fra syd	Digital	22-09-2009	Kirsten Christensen
D	11	Anlæggelse af kloak på gårdspladsen, set fra sydvest	Digital	22-09-2009	Kirsten Christensen
D	12	Anlæggelse af kloak på gårdspladsen, set fra nord	Digital	22-09-2009	Kirsten Christensen
D	13	Anlæggelse af kloak på gårdspladsen, set fra nordøst	Digital	22-09-2009	Kirsten Christensen
D	14	Anlæggelse af kloak på gårdspladsen, set fra sydvest	Digital	23-09-2009	Kirsten Christensen

Tegningsliste

Tegning	Målestok	Type	Anlæg	Fund	Beskrivelse	Dato	Tegner
Kampagne: 23-09-2009							
T1	1:100	Plantegning			G1, G2	23-09-2009	Kirsten Christensen

SVM01297-1 Fordelingen af anlægsspor og fund

01297D01

01297D02

01297D03

01297D04

01297D05

01297D06

01297D07

01297D08

01297D09

01297D10

01297D11

01297D12

01297D13

01297D14

